

Нагробната плоча на Радослав Бонев е причината за конфликта в Джебел

В Джебел отказват да погребват хора с български имена

Валя АПОСТОЛОВА

"Идиотски се чувствам. Искам да убия някого. Защото това е гавра, поругаване с умрели. Не знам как да го кажа и откъде да започна. Къде остават моите права, правата и свободите на брат ми на избор на име, и на другите погребани?"

Така започва своя разказ Румяна Кисъова, една от близките на починалите българи-мохамедани. Обвинява общинската администрация на Джебел, кмета Бахри Юмер и джамийското настоятелство.

Скандалът с гробовете на трима българи-мохамедани тръгва в началото на май, когато Румяна и съпругът ѝ Хан Щройдерс се връщат в Джебел. Жената живее от 4 години в Амстердам, Холандия. След дълго отсъствие от България тя решава да изкара със семейството си отпуската в родния град. Там открива, че гробовете на брат ѝ Христо и на други двама българи-мохамедани са изкарани извън очертанятията на мюсюлманското гробище и са били изпотъпкани от домашни животни.

Трите гроба на българи-мохамедани са извън оградата на мюсюлманското гробище

Трите парцела са в самия край на траурния парк, близо до електрически стълб, далеч от останалите гробове. Преди няколко седмици работници започват да поставят нова ограда. Но вместо да бъдат оградени и тези места, телта е дръпната зад тях. Така трите гроба остават изолирани. Според близките на починалите това е тенденциозно заради българските имена на погребаните там мюсюлмани. Те са от джебелското село Припек, но от години са се преселили в общинския център. Изповядвали са ислямската религия, но имат български имена.

"Всичко започна, когато беше поставена надгробната плоча на Радослав", разказва Румяна Кисьова. Тогава тръгват и приказките из Джебел, че не може мюсюлманин да бъде погребан с българско име. Синът на починалия Радослав Бонев - Дамян, научава от свой приятел, че в джамията са отправяни упреци към него. Не било морално баща му да бъде с българско име в мюсюлманско гробище, това не било по каноните на исляма и той трябва да поправи нещата. Дядото на Дамян не издържал на натиска и заличил с бяла боя името върху плочата. Още на следващия ден внукът отново почернил буквите. Казали му, че ако смени името на баща си с турско, гробът ще бъде върнат в чертите на гробището.

"Баща ми е погребан през 2000 г. по всички обичаи на мюсюлманската религия - от имама и със съгласието на джамийското настоятелство. Неговото име винаги е било Радослав, откакто се помня. Желанието му беше да бъде погребан с името по паспорт, а то е българско," разказва Дамян Бонев. Баща му е бил един от най-добрите музиканти в източните Родопи. Участвал е във фолклорната група на Припек, с която е печелил много български и чужди награди.

Когато синът решава да постави надгробната плоча, той съобщава на имама на Джебел, че името върху нея ще бъде българско. "За мен това не е проблем. По-

важно е как е погребан. Аз познавах този човек и знам, че каквото е трябвало да прави приживе, го е сторил. Ако има проблеми, те ще са от твоите близки и роднини". Така отговорил на Дамян религиозният водач. Дни по-късно обаче в Джебел отново започва да се говори за плочата с българско име. Мюсюлмани съветват момчето да "оправи проблема по някакъв начин" - да вмести турско-арабско име и така да "затвори устата на хората". Според Дамян обаче е неприемливо да се сменя името на починал. Той твърди, че на имама на Джебел е било наредено да не погребва в мюсюлманското гробище други българи-мохамедани.

Заради изолираните гробове потърпевшите роднини търсят помощта на кмета на Джебел Бахри Юмер. Той не пожелал да се срещне с тях и посъветвал Румяна Кисьова по телефона да не се бърка, защото "това не са женски работи". "Каза ми: "Госпожо, навсякъде по света има правила" и ми даде пример с папата. Може би искаше да ми каже, че като не спазваме правилата и нямаме турски имена на надгробните плочи, извън гробището. Иначе не го тълкувам. Това не е асимилация. Това е потурчване на гробища, не на живи хора, на мъртви", казва Румяна и е категорична, че ще търси правата си в международни организации. Съпругът ѝ - Хан Щройдерс, я подкрепя. Според него това, което се е случило в Джебел, не може да стане в нито една държава от ЕС. Дава пример с гробището в Амстердам, където са погребани хора от всички религии. "Парцелите са разделени само с по една алея. Мюсюлманите са от едната страна, християните от другата. Има мюсюлмани от Иран, Пакистан, Мароко, Алжир и откъде ли още не. Имената им нямат значение". Според близките всеки е свободен да решава какво име да носи, независимо от религията си. Те са убедени, че пред Бога хората са отговорни с душата си и с делата, а не с името.

Дни след скандала кметът на Джебел Бахри Юмер отказа да даде официално изявление на потърсилите го за коментар журналисти. Заяви, че проблемът не засяга общината и той не се намесва в религиозните дела. Уточни, че мюсюлманското гробище е предадено за стопанисване на джамийското настоятелство от много време и то се грижи за него. Кметът не отрече, че близки на починалите са го търсили, но по думите му те не могли да обяснят какъв е проблемът. Той посъветва двете страни - джамийското настоятелство и роднините, да се разберат.

От своя страна имамът на Джебел - Хасан, потвърди, че конфликтът е заради българското име на надгробната плоча на Радослав Бонев. Според него ако то бъде сменено с турско, няма да има проблем гробът да влезе отново в очертанията на траурния парк. "Само да го сменят, проблем няма да има", каза имамът.

Семействата на починалите трима българо-мохамедани обявиха, че ще потърсят съдействие от правозащитни организации в Холандия. Чрез тях те искат да сезират европейския съд в Страсбург за нарушени човешки права. ■

Румяна Кисьова и съпругът ѝ Хан Щройдерс са готови да търсят права си в съда в Страсбург

Снимки: Тания ПЕТКОВА